

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>1</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», Спеціальність: С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року.)

Програму навчальної дисципліни розробив:

Доктор філософії (PhD) з соціології,
доцент кафедри
загальноосвітніх дисциплін

(підпис)

М. Бондаренко

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри
загальноосвітніх дисциплін
Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувачка кафедри
загальноосвітніх дисциплін

(підпис)

Т. Швидченко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни Обов'язкова Мова навчання українська	
Модулів - 4	Спеціальність: С4 Психологія	Рік підготовки	
		1-й	
Змістових модулів - 3	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Семестр	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		2-й	
		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		14	
		Самостійна робота(год.)	
		56	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
		Залік	

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія» є формування в студентства цілісного уявлення про соціологічний підхід до вивчення й аналізу структури та закономірностей розвитку суспільства як тієї особливої системи, що має вплив на всі рівні життя людини – від індивідуального до надгрупового. Особлива увага приділяється дуальності особливостей застосування соціологічного знання з точки зору як теорії (концептуалізації), так і емпірики (практики). Курс додатково спрямований на розвиток соціологічної уяви, стратегічного мислення та соціального прогнозування.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціологія» є:

- Допомогти здобувачам опанувати особливості побудови соціологічного знання задля його застосування в аналізі соціальної реальності;
- Надати студентству знання щодо основних рівнів та сфер життєдіяльності людини в соціумі;
- Навчити використовувати соціологічні підходи до системного опису та структурного аналізу суспільства;

- Сприяти розвитку соціологічної уяви задля створення актуальних прогнозів;
- Практикувати застосування соціологічних методів для аналізу соціокультурних кейсів.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Соціологія» студентам необхідно володіти такими знаннями, уміннями та навичками:

Пререквізіти:

- Філософія" – галузь знань, що досліджує сенс буття, мислення, мораль і природу реальності.
- Загальна психологія" – наука про закономірності психічної діяльності людини, її поведінку та розвиток.

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах і практиках:

Постреквізіти:

- Психологія сім'ї та подружжя – досліджує емоційні, комунікативні та соціальні процеси у взаєминах між партнерами та членами родини, а також чинники гармонії, конфліктів і розвитку сімейної системи.
- Організація наукових досліджень – використання підходів та методів соціології для розгортання кількісних та якісних досліджень.
- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика – врахування соціального контексту, існуючих дискурсів та прогнозування при діагностиці та лікуванні.

2.5. Результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

3. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціологія як наука про соціальну реальність.

Тема 1. Соціологія як наука.

Витоки та фактори зародження соціологічної науки. Термін «соціологія». Об'єкт і предмет соціології. Функції соціології. Зв'язок соціології з іншими науками. Підходи до структурування соціологічного знання. Мікро- та макросоціологія. Теоретична та емпірична соціологія. Загальносоціологічний, «середній» та емпіричний рівні знання. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Поняття парадигми. Соціологічні парадигми.

Тема 2. Суспільство як соціальна система.

Поняття суспільства. Поняття соціальної системи. Фактори цілісності та складники соціальної системи. Елементи соціальної структури суспільства. Соціальний склад населення та групи людей. Типи соціальних груп. Соціальні інститути та організації. Соціальні зв'язки, цінності, норми. Культура. Статуси та ролі. Символи статусу. Стиль життя. Система соціального контролю. Санкції. Соціальна стратифікація та її типи. Класова структура. Соціальна мобільність.

Змістовий модуль 2. Ключові теорії та методи соціології.

Тема 3. Соціологічна думка 19-21 ст.

Позитивізм Огюста Конта. Соціологічна думка Гарієт Мартіно. Психологія натовпу Гюстава Лебона. Теорія наслідування Габрієля Тарда. Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера. Інтеракціонізм. Теорія «дзеркального Я» Чарльза Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Міда. «Представлення себе» Ервіна Гофмана. Розуміюча соціологія Макса Вебера. Соціологічні погляди Еміля Дюркгайма. Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса. Функціоналізм Роберта Мертона. Феноменологія Альфреда Шюца. «Життєсвіт» Едмунда Гуссерля. Постструктуралізм П'єра Бурдьє. Критичні погляди Мішеля Фуко.

Тема 4. Організація соціологічних досліджень.

Різновиди наукового дослідження. Особливості соціологічного дослідження. Програма дослідження. Типи дослідницьких планів. Інтерпретація та операціоналізація понять. Дослідницькі гіпотези. Стратегія дослідження. Теоретичні (загальнонаукові) методи дослідження. Емпіричні методи дослідження. Кількісна та якісна методологія. Мікс-методи. Метод спостереження. Соціологічний експеримент. Опитувальні методи. Формування анкети. Типи шкал. Статистики. Вибірка. Забезпечення якості інформації. Експертні опитування. Соціометрія. Глибинні інтерв'ю та фокус-групи. Біографічні та етнографічні дослідження. Візуальний аналіз. Контент-аналіз документів. Кейс-стаді.

Змістовий модуль 3. Розмаїття рівнів життя та діяльності людини.

Тема 5. Особистісний та груповий виміри життя людини.

Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність» та «особистість». Структура особистості людини. Чинники мотивації та потреби людини. Інтереси.

Групи інтересів. Самореалізація. Соціалізація індивідів. Агенти соціалізації. Підходи до етапності соціалізації. «Нормальна» та девіантна поведінка.

Тема 6. Соціальна активність та діяльність.

Соціальна дія. Типи соціальних дій. Комунікація та спілкування. Рівні та моделі комунікації. Соціальні конфлікти. Причини, структура розгортання та способи вирішення конфліктів. Політична й економічна активність людини. Медійний та політичний клімат. «Поля» людської діяльності.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви лекційних тем і практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		пр	с.р.	
Змістовий модуль 1. Соціологія як наука про соціальну реальність.				
Тема 1. Соціологія як наука.	12	4	2	6
Тема 2. Суспільство як соціальна система.	14	4	2	8
Разом за модулем 1	26	8	4	14
Змістовий модуль 2. Ключові теорії та методи соціології.				
Тема 3. Соціологічна думка 19-21 ст.	18	2	2	14
Тема 4. Організація соціологічних досліджень.	20	4	4	12
Разом за модулем 2	38	6	6	26
Змістовий модуль 3. Розмаїття рівнів життя та діяльності людини.				
Тема 5. Особистісний та груповий виміри життя людини.	14	4	2	8
Тема 6. Соціальна активність та діяльність.	12	2	2	8
Разом за модулем 3	26	6	4	16
Усього, годин	90	20	14	56

5. Тематика практичних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальні закони: (не)об'єктивність їхнього існування та реальність впливу на життя людини.	2
2	Соціум в рамках різних стратифікаційних систем.	2
3	Розвиток соціологічної думки: від витоків до сьогодення.	2
4	Основи проведення якісних досліджень.	4
5	Соціалізація як процес формування цілісної особистості.	2

6	Багаторівневість комунікації та діяльності людини.	2
ВСЬОГО:		14

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ключові соціологічні категорії та їх зв'язок з суміжними науками.	6
2	Будова соціуму на різних етапах розвитку суспільств.	8
3	Соціологічні теорії: від позитивізму до постструктуралізму.	14
4	Програмний та статистичний виміри соціологічного дослідження.	12
5	Особливості поведінки індивідів: нові «норми» та традиції.	8
6	Належність та активність людини через призму соціологій «середнього рівня».	8
Всього		56

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Соціологія» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації;
- написання есе;
- фінальний проєкт-презентація.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Соціологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Екзамен
15%	5%	15%	5%	15%	5%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Поточне оцінювання	Модульний контроль 3	
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять. 2. Модульний контроль 1 проводиться на		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять. 2. Модульний контроль 2 проводиться на		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять. 2. Модульний контроль		1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 10 балів. Розв'язання практичного

останньому лекційному занятті модулю. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання тестового завдання.	останньому лекційному занятті модулю. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання тестового завдання.	3 проводиться на останньому лекційному занятті модулю. Оцінка за Модульний контроль 3 виставляється на підставі виконання тестового завдання.	кейсу 10 балів. Тестові завдання 10 балів.
--	--	---	--

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-12
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	
10	Мультимедійний проектор	
11	Проекційний екран	
12	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Babbie E. The practice of social research. 12th ed. Belmont, CA: Wadsworth, 2010. 530 p.
2. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life. Garden City, NY: Doubleday, 1959. 259 p.
3. Parsons T. The Concept of Society: The Components and Their Interrelations. Societies: Evolutionary and Comparative Perspectives / T. Parsons. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1966. P. 5-29.
4. Ritzer G. Sociology: A Multiple Paradigm Science. Boston: Allyn and Bacon, 1975. 234 p.
5. Smelser N. J. Handbook of Sociology. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1988. 824 p.
6. Каменська Т. Г. Соціологічні методи (кількісні та якісні) у політологічній освіті: Навч. посіб. / Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2024. 111 с.
7. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія: Загальний курс. Підручник. Київ: Каравела, 2004. 456 с.
8. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій [2-е вид., доп.]. Київ, 2007. 320 с.
9. Подольська Є. А., Подольська Т. В. Соціологія: 100 питань – 100 відповідей. Київ: ІНКОС, 2009. 352 с.
10. Соціологічні та політологічні студії: Підручник для студентів вищих закладів освіти / ред. А. С. Лобанова. Київ: Каравела, 2018. 520 с.
11. Соціологія: Навч. посіб. / ред. С. О. Макеев. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. 344 с.
12. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій: Підручник. Львів: Кальварія, 2003. 543 с.

Додаткові:

1. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. SAGE Publications, 1992. 260 p.
2. Bourdieu P. The Forms of Capital. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* / J. Richardson (ed.). Westport, CT: Greenwood, 1986. P. 241-258.
3. Goffman E. Strategic Interaction. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1969. 145 p.
4. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society. ^[1]_[SEP] *The Communication of Ideas* / L. Bryson (ed.). New York: Institute for Religious and Social Studies, 1948. P. 216-228.
5. Luhmann N. Social Systems. Stanford University Press, 1995. 627 p.
6. Mead G. H. Mind, Self, and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist / ed. C. W. Morris. Chicago: University of Chicago Press, 1972. 401 p.
7. Merton R. K. Social Theory and Social Structure. New York: The Free Press, 1968. 702 p.

8. Noelle-Neumann E. The Spiral of Silence A Theory of Public Opinion. *Journal of Communication*. 1974. Vol. 24, Iss. 2. P. 43-51.
9. Parsons T. The System of Modern Societies. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. 1971. 152 p.
10. Strauss A., Corbin J. Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1990. 270 p.
11. Бабенко С. Соціологія і соціологи у глобальному вимірі (коментар учасника XVII світового конгресу із соціології Міжнародної соціологічної асоціації «Соціологія в русі»). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. № 4. С. 196-206.
12. Бондаренко М. Плани на майбутнє, або Для чого соціологам знати стратегію. *Соціологія та сучасні соціальні трансформації: Матеріали XVI Міжнародної конференції студентів та молодих науковців* (КНУ імені Тараса Шевченка, 17 листопада 2023 року). Київ: «Наукова столиця», 2024. С. 142-143.
13. Бондаренко М. М. «По поняттях»: Визначаючи соціологічний зміст терміна «стратегія». *Габітус*. Одеса: Гельветика, 2024. № 57. С. 33-37.
14. Бондаренко М. Приречені на соціологію, або Нелінійна інструкція про те, як не розгубити хист, зміст і фокус у часи нестабільності. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2023. № 4. С. 170-173.
15. Бурдьє П., Вакан Л. Рефлексивна соціологія / пер. з англ. А. Рябчук. Київ: Медуза, 2015. 224 с.
16. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / пер. О. Погорілий. Київ: Основи, 1998. 534 с.
17. Габермас Ю. Дії, мовленнєві акти, мовленнєві інтеракції та життєвий світ. *Комунікативна практична філософія: підручник* / А. М. Єрмоленко. Київ: Лібра. 1999. С. 287-324.
18. Гіденс Е. Соціологія / пер. В. Шовкун, А. Олійник; ред. О. Іващенко. Київ: Основи, 1999. 726 с.
19. Макеев С. Соціальні інститути: класичні тлумачення й сучасні підходи до вивчення. *Соціологія: Теорія, методи, маркетинг*. 2003. № 4. С. 5-20.
20. МакКвейл Д. Теорія масової комунікації / пер. з англ. О. Возня, ^[L]_{SEP} Г. Сташків. Львів: Літопис, 2010. 538 с.
21. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навч. словник-довідник / ред. В. М. Піча. Київ: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. 480 с.
22. Судаков В. І. Теоретичний синтез в соціології як рефлексивний процес та логіко-гносеологічна процедура. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2019. №4 (43). С. 4-12.

Інформаційні ресурси:

1. Crash Course Sociology Series:
https://www.youtube.com/playlist?list=PL8dPuuaLjXtMJ-AfB_7J1538YKWkZAnGA
2. International Sociological Association's (ISA) resources: <https://www.isa-sociology.org/>

3. International Sociological Association's (ISA) forums, podcasts and media library: <https://www.youtube.com/user/isasociotube/videos>
4. Ho R. «Bourdieu, On Taste» Series: <https://www.tiktok.com/@maisonrickie/playlist/Bourdieu%2C%20On%20Taste-7574868712646298389>
5. Всеукраїнський соціологічний часопис «СВОЄ»: <https://svoye.wordpress.com/>
6. Дослідження Kantar Ukraine: <https://www.kantar.com/ua/>
7. Дослідження Київського міжнародного інституту соціології: <https://www.kiis.com.ua/>
8. Дослідження соціологічної групи «Рейтинг»: <https://www.ratinggroup.ua/>
9. Інститут соціології Національної академії наук України: <https://isnasu.org.ua>
10. Подкаст «Аналітичний центр» від агенції Cedos: <https://cedos.org.ua/category/podcast/>
11. Портал Соціологічної асоціації України: <https://sau.in.ua/>
12. Серія «Школа соціології» від Ліцею ЯСНО: https://www.youtube.com/playlist?list=PLGRqp4zqvC9XHOAMGOFiiB_05rN7kdq2w